Београд.

Поштарина плаћена у готову

ЖЕНСКИ ПОКРЕТ

ОРГАН АЛИЈАНСЕ ЖЕНСКИХ ПОКРЕТА У КРАЉЕВИНИ ЈУГОСЛАВИЈИ

Број поштанског чековног рачуна 53.191
Администрација: Кнезиње Љубице 1

Уредници: АЛОЈЗИЈА ШТЕБИ ДАРИНКА СТОЈАНОВИЋ

Београд, 15 марта 1931. БРОЈ 5—6 — ГОДИНА XII.

Власник и А. Ж. П. МИЛИЦА ДЕДИЈЕР

Излази 1 и 15 у месецу. — Годишња претплата: 48 дин. За иностранство 60 дин. Примерак 2 динара

Југословенке!

Од 11—20 маја т. г. имаћемо у нашој средини претставнице Интернационалне Алијансе за женско право гласа и грађанско васпитање жене. У кратком размаку од три године ово је већ друга посета драгих наших сарадница из Интернационалне Алијансе, што можемо сматрати као једну нарочиту пажњу нашем феминистичком раду. Прва посета њених претставница пре три године, кад су нам дошле претседница госпођа **Корбет-Ашби** и потпретседница госпођа **Малатер-Селие** била је више информативнога значења. Сада пак долази много већи број њених чланова и долазе да изврше један веома озбиљан задатак. Тај задатак је: **рад за мир.**

Као што је нашим женама познато, Интернационална Алијанса има подељен свој обилати рад у разне комисије, које раде веома интензивно, прво на свима важним проблемима који се тичу рада и живота жене као културног и привредног фактора у свакој држави, а друго на проблемима интернационалног политичког живота, проблемима подједнако важним за сваки народ. У интернационалном политичком животу су питање мира, питање трајног споразума међу народима и њихових економских односа, питање Друштва Народа, најважнија и најсудбоноснија. Овим замашним питањима се бави комисија за мир и Друштво Народа при Интернационалној Алијанси — и та комисија ће одржати од 17—20 маја у Београду низ важних јавних конференција и јавних скупова. Претседница ове комисије, госпођа **Рут Морган** из Њу-Јорка доћи ће лично у Београд. Осим чланова Алијансе доћи ће известан број личности, које су истакнуте у интернационалном политичком животу, да одрже код нас јавне конференције о разним питањима која су у непосредној вези са осигурањем трајнога мира; такође ће учествовати активно на тим конференцијама и наше истакнуте политичке личности. Поред ових важних конференција, одржаће управни одбор Интернационалне Алијансе своју седницу у Београду, од 11—15 маја. На ове скупове Алијансе доћи ће велики број жена из разних европских и ваневропских земаља, које ће после свршеног програма у Београду отићи у разна места наше земље да одрже предавања да би ступиле у додир са нашим женама. Одржаће се том приликом специјални састанци претставница балканских жена, ради договора за будућу сарадњу у циљу међусобног јачег зближења.

Наша дужност је да напрегнемо све снаге, да примимо наше драге госте што лепше, јер за наш глас на страни није свеједно какав ће утисак оне понети собом. А још већа дужност, од дужности топлог гостопримства, је да у што већем броју учествујемо на јавним конференцијама, и тиме посведочимо да смо истински борци за мир. Ми морамо доказати да је лепо мишљење, које имају жене из интернационалнога света о нама и нашем покрету и раду, оправдано и заслужено. Надамо се да је интересовање за конференцију о миру међу нашим женама тако велико и искрено да ће доћи тих дана наше радне жене из осталих места наше земље у Београд да слушају излагања проминентних личности из интернационалнога политичкога живота као и домаћих истакнутих личности. Желимо да ова конференција за мир испадне једнодушна манифестација наших тежњи за одржање мира.

Тачан програм објавићемо у идућем броју нашег листа.

Југословенски женски савез. Алијанса женских покрета.

Jugoslovenke!

Od 11—20 maja t. g. imaćemo u našoj sredini pretstavnice Internacionalne Alijanse za žensko pravo glasa i gradjansko vaspitanje žene. U kratkom razmaku od tri godine ovo je već druga poseta dragih naših saradnica iz Internacionalne Alijanse, što možemo smatrati kao jednu naročitu pažnju našem feminističkom radu. Prva poseta njenih pretstavnica pre tri godine, kad su nam došle pretsednica gospodja **Corbett-Ashby** i potpredsednica gospodja **Malaterre-Sellier** bila je više informativnoga značenja. Sada pak dolazi mnogo veći broj njenih članova i dolaze da izvrše jedan veoma ozbiljan zadatak. Taj zadatak je: **rad za mir.**

Kao što je našim ženama poznato, Internacionalna Alijansa ima podeljen svoj obilati rad u razne komisije, koje rade veoma intenzivno, prvo na svima važnim problemima koji se tiču rada i života žene kao kulturnog i privrednog faktora u svakoj državi, a drugo na problemima internacionalnog političkog života, problemima podjednako važnim za svaki narod. U internacionalnom političkom životu su pitanje mira, pitanje trajnog sporazuma medju narodima i njihovih ekonomskih odnosa, pitanje Društva Naroda, najvažnija i najsudbonosnija. Ovim zamašnim pitanjima se bavi komisija za mir i Društvo Naroda pri Internacionalnoj Alijansi — i ta komisija će održati od 17—20 maja u Beogradu niz veoma važnih javnih konferencija i javnih skupova. Pretsednica ove komisije, gospodja **Ruth Morgan** iz New-Yorka doći će lično u Beograd. Osim članova Alijanse doći će izvestan broj ličnosti, koje su istaknute u internacionalnom političkom životu, da održe kod nas javne konferencije o raznim pitanjima koja su u neposrednoj vezi sa osiguranjem trajnoga mira; takodje će učestvovati aktivno na tim konferencijama i naše istaknute političke ličnosti. Pored ovih važnih konferencija, održaće upravni odbor Internacionalne Alijanse svoju sednicu u Beogradu od 11—15 maja. Na ove skupove Alijanse doći će veliki broj žena iz raznih evropskih i vanevropskih zemalja, koje će posle svršenog programa u Beogradu otići u razna mesta naše zemlje da održe predavanja da bi stupile u dodir sa našim ženama. Održaće se tom prilikom specijalni sastanci pretstavnica balkanskih žena, radi dogovora za buduću saradnju u cilju medjusobnog jačeg zbliženja.

Naša dužnost je da napregnemo sve snage, da primimo naše drage goste što lepše, jer za naš glas na strani nije svejedno kakav će utisak one poneti sobom. A još veća dužnost, od dužnosti toplog gostoprimstva, je da u što većem broju učestvujemo na javnim konferencijama, i time posvedočimo da smo istinski borci za mir. Mi moramo dokazati da je lepo mišljenje, koje imaju žene iz internacionalnoga sveta o nama i našem pokretu i radu, opravdano i zasluženo. Nadamo se da je interesovanje za konferenciju o miru medju našim ženama tako veliko i iskreno da će doći tih dana naše radne žene iz ostalih mesta naše zemlje u Beograd da slušaju izlaganja prominentnih ličnosti iz internacionalnoga političkoga života kao i domaćih istaknutih ličnosti. Želimo da ova konferencija za mir ispadne jednodušna manifestacija naših težnji za održanje mira.

Tačan program objavićemo u idućem broju našeg lista.

Jugoslovenski ženski savez. Alijansa ženskih pokreta.

Združena Evropa

»Da so se združile vse neštete roke delovnih ljudi vsega sveta, da so sklenile, da objamejo veliko telo zemlje, da so se sklenile vse delovne, vse materinske roke, da rešijo življenje — kdo bi bil v stanju, da ih razklene?«

(Marcelle Capy — Des hommes passèrent).

Vsi smo se prepričali, da je vojna največja nesreča za človeštvo, vsi s strahom čitamo opise grozot bodoče vojne. In vendar! Fatalistično pričakujemo bodočnost, ne ganemo se, ne verujemo, da imamo toliko moči, da bi mogli preprečiti novo blaznost medsebojnega ubijanja. Ali smo prekomodni za nove napore, ali imamo premalo vere, da je mogoč organiziran odpor? Danes je odprtih sto in sto potov, po katerih bi lahko hodili, da se izognemo novi, strašni katastrofi. Toda izogibamo se jih, ker so še premalo izhojeni, in rajše tavamo po starih, preritih kolovozih. Tako je udobnejše, in egoizem posameznika in narodov slavi vsak dan iznova zmago nad solidarnostjo človeštva. Eden izmed teh potov, še vse premalo znan, premalo upoštevan, ki pa sigurno vodi do cilja — trajnega miru — je oni, ki ga kaže organizirani pokret za Vseevropo-Panevropo. Njen neumorni propagator, Coudenhove-Kalergi, z neusahljivo voljo in lubeznijo vabi narode na novi pot, ker so samo oni v stanju, da z močno organizacijo in s še močnejšo vero uresničijo načrte za svoje dobro.

Panevropski pokret gre za tem, da postavi na mesto **razkosane Evrope zvezo evropskih držav,** ki bi bile vezane med seboj s carinsko unijo. V začetku pokreta,1. 1923., so premnogi zavračali to idejo in jo označevali za utopijo. Ali odkar je francoski minister za zunanje zavede Briand takorekoč dal tej ideji oficielno obliko, izgleda uresničenje mogoče, s čemur seveda še ni rečeno, da je praktično mnogo pridobljeno. Res je, da so vse evropske države sprejele Briandov načrt. Ali, žal, to je za enkrat samo še lepa teorija in dekoracija. V resnici živi in dela vsaka država prav tako, kakor je delala in živela do tega načrta, kar znači, da se vsaka država pripravlja na vojno, a ne na mirno sožitje evropskih držav. Izdatki za oboroževanje naraščajo iz leta v leto, sistem špionaže, to najnemoralnejše sredstvo med »prijateljskimi« državami cvete bujnejše kakor kdaj preje, diplomacija še vedno govori eno, a dela drugo, skratka enake razmere kakor so bile pred l. 1914.

Versajski ugovor o miru ni zadovoljil niti narodov, niti držav, ostalo je polno nezadovoljenih teženj, ki neprestano netijo mržnjo enega proti drugemu. Vidimo, da se grupirajo evropske države na eni strani pod geslom revizije ugovora, na drugi

2426/17

pod geslom antirevizije. In ravno tako kakor je bil l. 1914 neznaten dogodek povod za splošen požar, ker je bilo gorivo povsod že dobro pripravljeno, ravno tako lahko izproži sedaj malenkosten povod, spretno izrabljen, vojno med dobro pripravljenimi skupinami revizionistov in antirevizionistov. Dovoljno je znano kakšna sredstva bodo uporabljavali v novi vojni — strupi in plini bodo porušili in razdejali vse, kar tvori gospodarsko in kulturno bogastvo Evrope.

Po l. 1918 so doživele vse evropske države strašne periode gospodarske depresije, nekatere kakor Avstrija in Madžarska so bile pred pravim polomom. Pravi vzrok je bil znam, a nacionalni egoizem je preprečil rešitev pri korenini zla in se je rajše posluževal umetnega zdravila — posojil, in tako metal člevečštu pesek v oči. Od lanjskega leta je ta depresija tako konstantna — najplastničnejše se izražava v ogromnih miljonih brezposelnih — da odgovorni državniki ne morejo najti niti zasilne rešitve, kaj šele trajne. Konferenca za konferenco se vrsti, na vse mogoče načine rešujejo agrarno vprašanje kot centralno vprašanje Evrope — ali beda narašča, gospodarstvo Evrope propada in hira. Čeprav države dobro vedo, kje je korenina zla, vendar nečejo presekati zla na pravem mestu, ker je egoizem močnejši od pameti: Evropa se duši v carinskih barjerah in v zaščitnih carinah, v njeni proizvodnji je dezorganizacija. Proizvajanje brez sistema, brez prilagoditve naravnim razmeram ščitijo poedine države pod pritiskom močnih producentov, a na škodo slabotnih konsumentov, ki so v večini. Poleg tega so danes zaprti evropski proizvodnji skoraj vsi izvenevropski trgi, kar je bilo pred l. 1914 vse drugače. Danes so še gospodarsko osamosvojile prekomorske države, zlasti Azija, Južna Amerika in britski dominioni, in ne potrebujejo Evrope. Evropska proizvodnja postaja vse bolj in bolj omejena samo na evropske odjemalce. Ta fakt bi moral prisiliti države, da izvedejo drugačno organizacijo produkcije in da porušijo carinske meje, tako da postane Evropa samostoj gospodarski organizem, tako kakor so Združene države severne Amerike samosvoja gospodarska celina, čeprav so skoraj še enkrat tako velik teritorij kakor Evropa. Rusija s svojim nepreglednim naravnim bogastvom in s svojim mrzličnim tehničnim razvitkom tvori zopet gospodarsko celino, ona v doglednem času ne bo več navezana na uvoz iz Evrope. A Rusija je štirikat večja od Evrope. Amerika, Rusija in Kitajska, ki je tudi mnogo večja od Evrope, gredo po potu k popolni gospodarski osamosvojitvi in neodvisnosti, njihovi ogromni teritoriji niso razkosani s carinskimi mejami v življenja nezmožne in v gospodarskem pogledu neznatne edinice. Samo Evropa vztraja na luksusu anemičnih gospodarskih edinic, katerim s preparati dvomljive vrednosti — posojili, konferencijami in lepami besedami — umetno podaljšuje življenje.

V gospodarskem pogledu so Združene države severne Amerike najbolši vzgled za Združeno Evropo. Sev. Amerika ima nepregleden notranji trg, kjer plasira svoje proizvode in je zato vkljub momentane krize še vedno najbogatejša zemlja na svetu. Povprečni dohodek Amerikanca je trikrat višji od dohodka povprečnega Evropejca, realne mezde so tamkaj dva in trikrat višje kakor so v Evropi, vsak šesti Amerikanec ima automobil itd. Evropa se potaplja v morju carinskih mej in za vsak proizvod mora plačati visok davek lastni kratkovidnosti. Ali dospodarska vprašanja niso važna samo za ureditev življenja v mirnem času, ona imajo še drugo moč: ona so vedno najglavnejši povod za vojne. Ureditev Evrope v samosvojo gospodarsko enoto je glavno stremljenje panevropskega pokreta, ker je rešitev gospodarskega vprašnja rešitev življenja Evrope.

Rešiti življenje Evrope pomenja pripravljati trajni mir. Konference, lepe besede državnikov tega posla ne morejo izvršiti — narodi sami morajo postati motorna moč pri tem delu. Za njihovo eksistenco gre, a nekoliko plutokratov, ki danes faktično vladajo, se mora pokoritit volji večine. Brez močne vere, da je rešitev mogoča, tudi narodi ne bodo uspeli. Zakaj ne bi žene delovale proti fatalizma, ki omamlja večino in ji krha voljo, zakaj ne bi one postale avantgarda pri delu za Združeno Evropo? One so, ki dajejo življenje, one naj odločajo o njem. Življenje pa ni življenje, ako gre skozi bedo v smrt na bojišču, življenje je radost uživanja lepot prirode in umetnosti, življenje je pravo življenje, ako je prosto materielnih skrbi in muk, in samo za takšno življenje se izplača, da tvegajo matere svoje življenje.

Ljubljana **Štebi Alojzija**

Свебалкански покрет за Балканску унију

Као што је познато балкански покрет добио је одређеније контуре у погледу циљева и метода рада на конференцији одржаној у Атини у октобру прошле године. Ту су постављени основи балканској Заједници и њеном правцу рада.

Органи конференције су:

1) Скупштина која се одржава једном у години у октобру по реду увек у другој држави балканској.

2) Савет који држи састанке по потреби у току године.

3) Као централа постоји биро и Секретаријат, који су у оној држави где се држи скупштина.

4) Националне групе за Балканску унију као националне организације

Крајем јануара ове године одржан је састанак Савета конференције у Солуну, где се ћелало о даљем раду конференције и о дневном реду скупштине, која ће се одржати у октобру ове године у Цариграду.

Ћелано је било о структури националних група, о њиховим правилима. Ту се изразила жеља да та правила буду што једнообразнија. Национална група треба да обухвати што шире слојеве народа, сталежа и организација, јер од општег (јавнога) мњења на крају крајева зависи и судбина целога покрета као и судбина балканских држава и народа. Чланство треба да буде лично и групно. Даље морају постојати секције за свршавање специјалних послова.

Даље се приступило питању организације Балканске уније, Уније балканских држава и народа. Према одлуци I конференције у Атини, Савету конференције је стављено у дужност да изради упитник о прецизном облику и подробностима у погледу организације уније. Све су се делегације сложиле да је расправљање овог питања у детаљима прерано, те је одлучено да свака национална група треба да спреми одговор о томе какав треба да је састављен упитник и да га достави председнику конференције, сада Хасан-Беју у Цариграду.

У погледу рада специјалног комитета, који би се бавио решавањем политичких питања, која су по своју природи најосетљивија и где постоји опасност размимоилажења и одвајања, одлучено је да свака национална група одреди по два члана за тај комитет. Тај одбор има да припреми, на основу резолуције I конференције, претходни нацрт о Балканском пакту, он треба да расправља и о примени постојећих међународних уговора као и о свима тешкоћама које су у противности са моралним стишавањем и које ометају политичко зближење међу балканским народима. По свима овим питањима националне групе треба да поднесу претседнику Конференције сво је предлоге и меморе у року од два месеца. Претседник ће упутити ове меморе свима националним групама с тим да оне имају у року од два месеца да одговоре на те меморе. Затим ће одговори бити упућени националним групама и по том ће претседник сазвати седницу тога специјалног комитета. Комитет ће поднети извештај савету и о њему ће расправљати политичка секција конференције.

По питању изједначења грађанског права одлучено је да се то питање упути на студију националним групама.

У циљу ширења идеја Балканске Заједнице решено је да се установи Балканска недеља, која ће бити последња недеља у априлу. Треба гледати да се по могућству те недеље састају професионалне групе у свима балканским државама. Тако је од лучено да буду у овој години састанци у Грчкој трговаца и банкара, у Југославији раденичких организација (берзе рада) и женских организација. У Бугарској састанак земљоградничких организација и студентских, у Румунији интелектуалистичких, а у Албанији општинских самоуправа. Свака национална група треба да ангажује своје надлежне организације и установе да узму иницијативу за сазиве.

У погледу економске сарадње одлучено је да се препоручи националним групама да организују анкету, којој ће бити циљ прикупљање података о међубалканском промету и о начинима његовог развоја.

По питању протекције дувана и житарица предложено је да се изаберу по два члана у комисију од стра не националних група.

Још је једна врло важна одлука донесена у смислу захтева I конференције. Одлучено је да претседништво замоли турског министра Спољних послова за иницијативу да позове на састанак све министре спољних послова у време заседања идуће конференције.

Колико се цени рад конференције и ван Балкана да наведемо само чињеницу да је Карнецијева Фондација доделила конференцији за ову годину 10.000 долара рада публицистичких циљева. Од тога ће се један део употребити за награде за тему која ће се расписати: „О приредним односима међу балканским државама и средствима за њихов развој:"

Правни факултет у Атини одлучио је да предложи Балканску конференцију за Нобелову награду 1931 године. Одлучено је да се и правни факултети осталих балканских држава замоле да и они то учине.

У погледу дневнога реда наредне конференције одлучено је да уђу у програм:

1) Извештаји савета и националних група.

2) Извештај комитета о Балканском пакту.

3) Дискусија о извештају Комитета о лојалној примени постојећих уговора и обавеза које истичу из тих уговора, подразумевајући ту и обавезе које се тичу мањина и о свима тешкоћама које спречавају политичко приближавање између балканских народа.

4) Везе железница и питање мостова преко Дунава.

5) Слобода рада и циркулација.

6) Колаборација санитетских установа.

7) Колаборација балканских финансиских установа.

8) Могућност унификације грађанског права.

9) Организациона питања.

Као што се види из овог дневног реда биће пуне руке посла и конференција у националним групама. А-

Др. Ксенија Атанасијевић:

Религијска и филозофска подлога пацифизма

Онтолошко-религијска учења Хиндуса, нарочито *будизма,* сва су натопљена указивањем на обмањивост свих борби између живих бића. Наношењем штете другоме, човек шкоди себи, јер је све живо у суштини једно исто, јер су и нападнути и нападач створени од исте животворне субстанције. Према томе, бића се само привидно рађају и умиру; у ствари, она једино мењају облике. Нужност рађања, међутим, значи кој човекову, а највиши задатак мислиоца јесте да открије људима како да се, помоћу сазнања, разреше болова што све нова рађања неизоставно повлаче за собом. Из оваких премиса неизбежно следује обустављање непријатељстава, не само између људи, него између свега што живи, и васпостављање опште измирености. *У Бхагавад-Гити,* хиндуској метафизичкој поеми реће лепоте, незаборавно је истакнута проланост и таштина свих светских завојевања, кад се упознају вечне истине. Јунак Арџуна, пред сударање две војске, изговара речи што одају врховно филозофско уздизање над увек несигурним и тегобним склопом света постајања и нестајања: „Ја не желим победу,... ни краљевство, ни задовољства; нашто ми краљевство, ...нашто задовољства, или и сам живот?... Знајући да је оно што оживотворава тело неразорљиво, вечито, нерођено и непромењиво, ...како и кога човек може да убије, или да буде убијен?" (Превод Др. Павла Јевтића). Кад би сви ратници поседовали овакво сазнање, ратних жртава уопште не би било!

Са своје ни од кога другога још недомашене висине свеизмирујућега продирања у феномене, *Буда* чуи да се не заустављамо на убогим ситницама небитних збивања, и да се, усред њих, узајамно не рањавимо, него да самилосно подносимо људе, наше сапатнике, укврежене, заједно са нама, у тешке окове читавога живљења, и да радимо на своме спасењу помоћу утонућа у исцитељску Нирвану. — Нама се чини да је Будин наук о миру једини радикалан; наиме тек увиђањем своје истоветне суштаствености и заједничкога удеса, људи могу да се успу до становишта на коме ће бити у стању да превазиђу своја сужена мерила и ограничене радње, и да прићу свим ближњима са саосећањем и наклоношћу.

У старој персиској религији, која учи да постоји борба између принципа добра и принципа зла, стоји да ће, у крајњој линији, зло бити побеђено, а његовим падом доћи ће једном за средак крај неслогама људским. Избављањем светом завладаће вечни мир. Дакле у овој вери истакнут је мир као коначни и наименинтнији циљ, — као што је добро уочио Кант.

Стара јеврејска вера, ориентисана према одсечноме начелу одмазде, креће се у правцу целисходног освемаљског морала, кад оштро осуђује повреду човекових добара и његовога живота, која за собом повлачи одговарајућу казну. Особито је важан став ове религије да је човек као такав неприкосновен. У I *Књизи Мојсијевој,* гл. 9, 6, стоји: „Ко пролије крв човјечију, његову ће крв пролити човјек; јер је Бог по својему обличају створио човјека." Етички је недопуштено чинити насиље над личностима и народима; ко се о тај принцип огреши, има да испаште, сходно своме преступу. У *књизи пророка Исаије,* гл. 33, I, наилазимо: „Тешко теби, који пустошиш, а тебе не пустоше, и који чиниш невјеру а теби се не чини невјера; кад престанеш пустошити, бићеш опустошен, кад престанеш чинити невјеру, чинићеш ти се невјера." А у *књизи пророка Авакума,* гл. 2, 8, иста мисао добија још одређенији изражај: „Што си ти оплијенио многе народе, тебе ће оплијенити сав остатак од народа, за крв људску и за насиље учињено земљи, граду и свјема који живе у њему." Полазећи од овога, и у Старом Завету мир међу људима и народима идеализиран је као циљ, светлији од свију других. *У Псалму* 34 (14) каже се: „Клони се од зла, и чини добро, тражи мира и иди за њим."

Хришћанство је по превасходству религија мира, достижног помоћу љубави према божанству и ближњем и помоћу праштања. Овде се обуставлање непријатељстава и угушивање себичности не постиже подизањем сазнаља, као и будизму, него живим осећањем симпатије, кога Христос, својим страдањем, уноси међу људе. Изворна учења Христова приказују

ли, циљ је томе раду узвишен и пресудан по судбину Балкана. Циљ је пасификација и консолидација Балкана и подизање благостања балканских народа, до сада невиђеног на балканском тлу.

Београд. Др. *Чед. Ђурђевић.*

Жена і slikarstvo

(Povodom II. izložbe Kluba likovnih umjetnica u Zagrebu)

»Muška« ili »ženska« kultura su apstrakcije koje nije lako točno formulirati i koje nikako ne odgovaraju faktičnim prilikama. A nepravedno je i neispravno, kad govorimo o apsolutnoj premoći muškog ili ženskog elemenata u kulturnom stvaranju, jer problem je odviše zamršen, a da bi ga mogli riješiti jednostavnom negacijom.

Nema sumnje da u primitivnom ili zaostalom društvu muški elemenat preuzime inicijativu, jer priilke zahtjevaju izvjestan napor i ustrajnost. U društvu pak koje je postiglo stanoviti stepen materialne i duhovne kulture, žena djeluje kao neki regulativ kojem je zadaća da očuva prave kulturne tekovine i kontinuitet prosvjetnog razvoja uopće.

Ako je istina, što mnogi ugledni autoriteti — sociolozi i psiholozi — pričaju o strahovitoj dekadensi kulture, kojoj je muški elemenat davao glavno obilježje onda zacjelo nema druge pomoći, nego da žena stupi na poprište i preuzme kulturno vodstvo. A zanimivo je istaći, da se muški svijet — općenito uzeto — najmanje buni protiv umjetničke djelatnosti žena, prepuštajući im bez velikog otpora svoje pozicije. Da li je pomenuta dekadensa toliko unapredovala, da se muškarac potpuno otudio općim kulturnim vrednotama, ili pak instinktivno osjeća, da je jedino žena sposobna da oživi modernu umjetnost, da izrazi onu originalnu notu, za kojom su tolike generacije umjetnika - muškaraca tapale uzalud.

Žena od vajkada vrši ulogu kulturnoga sudije, koji prima ili zabacuje ono što je stvorio muškarac. I najprimitivniji muški ponos ne pozna veće nagrade, nego da se njegovo djelo svidi ženi. Sada se eto javlja prvi put u našoj historiji žena, koja ne sudi više o muškim propozicijama, nego hoće sama da stvara. Time se dakako odriče prava da bira, i izvrgava se muškoj kritici znajući da te kritike neće biti dobrohotne.

Žena slikarica ima dandanas bar toliko koliko i šofera taksija. To jest vrlo mnogo, a možda i previše ..... tako započinje jedan kritičar (dakako muške provinijencije) izvještaj o nekoj izložbi. Pred dvadeset godina izlagalo je još vrlo malo žena u pariskim salonima. Jedva pol posto. Godine 1927 bilo ih je u jesenskom salonu 12%, a od onda je taj broj još znatno narastao — bez obzira da li se radi o »službenoj« ili »nezavisnoj« umjetnosti. Što se tiče kvantitete, to svatko pametan mora priznati, da žena slikarica nije nipošto više bijela vrana i da se pred mnoštvom umjetničkih djela ne mogu jednostavno zatvoriti. Turiti glavom u pijesak (ili savjetovati damama-umjetnicama neka se radije pozabave kućanstvom ili materinstvom) vrlo je jednostavna metoda, ali to na žalost mnogo ne pomaže. Savremena žena osokoljena prvim uspjesima neće se zadovoljiti tek kočetim i neće dobrovoljno pristati na degradaciju, pa makar ta degradacija bila posvećena predajom i običajima.

A ti običaji nisu bili uvjek tako reakcionarni, kao što se to obično ističe. Svi feministički uspjesi ne datiraju od početka XX stoljeća. Malo tko zna ili spominje, da je francuska Akademija za slikarstvo i kipарstvo, koja je osnovana 1648 god. bila jedina institucija ove vrsti u Francuskoj (u Evropi?), koja je primila i ženske članove. Dne 14 travnja 1663 odlučilo je vrhovno vijeće Akademije, da se članom imenuje Catherine Duchemin-Girardon slakarica cvijeća, jer da se Akademija časti primiti u svoje krilo sve one, koji se odlikuju u umjetnosti bez obzira na njihov spol.

To je bilo u XVII stoleću; tisto godina kasnije odbila je pariska Academie des Beaux - Arts, direktni nastavak pomenute Akademije, kandidaturu gdice Angele Delasolle, jer da se to protivljuje osnovnim tradicima ovog zavoda. Tajnik Akademije koji je ljubazno ironički odgovorio propaloj kandidatkinji očito nije znao, da je Akademija od 1663—1783 izabrala petnaest ženskih članova i da se medu njima nalazi i Roselba Carriera, glasovita slikarica g-da Vigée - Lebrun koju poznaju po imenu i oni koji se nisu nikada bavili poviješću slikarstva.

Godine 1770 prekrojeni su statuti Akademije i tom zgodom odlučeno je da se za žene uvede neki numerus clausus. Odsad primat će se samo one, koje se naročito istaknu.

Od onda su se prilike duboko promjenile. Žena uspješno konkurira muškarcu u strukama o kojima nitko prije nije ni sanjao, da će se njima baviti žena. A istodobno i analogno uspjesima feminizma počinje svijesno i nesvijesno otpor muškaraca, koji su prije bili »kavalири« jer se nisu smatrali ugroženima. To se naročito ispoljuje u slučaju pomenute Akademije. God. 1892 kandidira g-đa Bertaux, predsjednica udruženja slikarica i kiparica, ali uzalud. Akademici ne mogu na laku ruku odbiti kandidaturu žene, koja se s pravom ubraja medu najbolje kipare XIX stoleća, ali se služe kojekakvim smicalicama i odlažu odluku u nedogled.

A ipak — i to je u tom slučaju najvažnije pitanje da li žene treba da učestvuju aktivno u umjetničkim nastojanjima čovječanstva, praktično je riješeno bez obzira na bivša ili buduća službena priznanja.

Pomenuta Roselba Carriere i Mme Vigée - Lebrun, Angelica Kauffmann, Roza Bonheur, Marija Baškirčeva, Suzanne Valadon, Marie Laurencin, Käthe Kollwatz, ovo su imena koja svijedoče više nego učene rasprave ili polemike nadmetanja. Ovo su fakta koja će usopnuti svakoga koji hoće da razumije. Jer ove žene ne zahvaljuju svoje uspjehe nekom privilegu ili sretnom slučaju, nego ustrajnom nastojanju i talentu. Jer kolike predrasude, kolike praktične teškoće morale su svladati ove umjetnice u društvu, kojem su morale namjetnuti svoj talenat. A i danas se još uvijek ovo stanje nije toliko promjenilo, kako to neki optimisti drže. Zadaća je feminizma da stvori preduvjete nesmetanom kulturnom takmičenju, paralelnom nastojanju mjesto dosadašnje indiferentnosti, borbe ili omalovažanja kojim se vrhovima u ta zilo preko kulturnog pregalaštva žene.

Zagreb **G. E.**

Podaci o aktivnosti univerzitetski obrazovanih žena u Jugoslaviji

Prve naše žene završile cy своје universitetske studije у Цириху, и то две педагошки одсек 1894, и једна 1879 medicinu.

У Београду су прве девојке положиле матуру 1887, а дипломирале *филозофију* у Београду 1891. 1900 прва жена је дипломирала на технич ком, 1911 на правном факултету. Тек после Европског рата основан је у земљи и медицински, теолошки и пољопривредни факултет, али су наше жене и пре рата студирале у знатном броју медицину у иностранству.

Према статистици нашег Удружења, која није стриктно тачна, у целој земљи има око 1500 универзитетски образованих жена. Од тог броја, половина су жене с филозофском факултета, а друга половина су лекари, правници, инжењери и архитекти, хемичари, фармацајти.

1) Филозофији се одаје највећи број жена, и оне постају већином наставнице средњих школа, и ређе библиотекари, чиновнице музеја, хемичари. У тој струци достигле су да буду највише директори гимназија, (тек пре две године), доценти на универзитету; затим, чланови Просветног савета, изасланици на Вишем течајном испиту, као и један инспектор при Министарству просвете. Ипак, највиши положаји у Министарству просвете још су им затворени, а и у универзитети се држе врло резервисано. Међутим, жене с филозофском факултета истичу се иначе у јавном животу: оне су угледни научни радници, писци уџбеника, међу њима има и познатих књижевница и критичара и публициста.

2) Жене лекари су за време рата нарочито показале сву своју вредност и достигле велики углед. Данас су оне истакнуте и као практични лекари, и као болничарке, где могу бити шефови одељења, примаријуси и секундарни лекари, али још не управници. Оне се најчешће специјализирају за женске и дечје болести, а има их и знатан број бактериолога и денти ста. Имају и своје приватне санаторијуме, и једну узорну болницу, подигнуту у Београду помоћу Шкотковић, мис Ингелс.

3) На правном факултету жене су многобројне, одају се већином административним службама, где достижу титуле секретара и инспектора, али не начелника. Има знатан број и жена адвоката. Код нас жене не могу бити судије, нити су досад примане у дипломатску службу.

4) И технички факултет студирале су знатан број жена. Оне су махом у државној служби, као и у општинској, и ту су достигле неке положај шефа секције и шефа одељења. Жене техничари иступају ретко самостално, ма да су у последње време већ запажени пројекти извесних жена архитеката.

5) Пошто су код нас положајн црквене хијерархије доступни само људима, жене које заврше теолошки факултет немају изгледа ни на какву практичну каријеру, сем научне или наставника религије по школама.

6) И пољопривредом факултету одаје се врло мали број жена, али вероватно у будуће ће ни бити више, пошто је наша земља првенствено агрикултурна.

За сада се може констатовати да код нас универзитетски образоване жене не показују интересовање за финансијске, економске, индустријске, агрикултурне, теолошке, ветеринарске позиве, — а одају се у већини каријери наставника, па лекара, правника, инжењера и апотекара.

Исто тако, оне су водеће личности у разним културним, социјалним и хуманим удружењима, националним, као и интернационалним.

Прилив женских слушалаца на универзитетима код нас је све већи. На београдском универзитету било је 1929—30 год. 5593 студената и 1564 студенткиња, тојест 4 : 1. На филозофском факултету однос је најповољнији за жене: 460 мушких према 787 женских слушалаца, то јест 1 : 1,50. У Скопљу, где има само филозофски факултет, 55 студената долазе на 101 студенткињу. У Суботици, пак, где има само правни факултет, 361 студент према 45 студенткиња.

U čemu se psihički razlikuju muškarac i žena

Pod tim naslovom održao je predavanje **univ. prof. Dr. R. Bujas** koje je i u priredbi pučkog sveučilišta i u priredbi slušača psihologije zagrebačkog univerziteta nekoliko puta ponovljeno.

U podnaslovima predavanja objavljeno je da će se predavač osvrnuti i na feministički pokret, u koliko su zahtjevi feminizma opravdani s obzirom na psihičke osobine žena. Možda će i za naše čitatelje biti od interesa da čuju izlaganje nekih psihologa čijim se naučnim istraživanjima predavač poslužio kao i vlastita opažanja predavača u tome području.

Prikazavši u kratko neosnovanost tvrdnje o nekoj fiziološkoj inferiornosti žene koja bi bazirala na anatomskom sastavu i fiziološkim pojavama u ženinom tijelu, predavač se najviše zadržao na psihičkim razlikama muškarca i žene. Anatomska ispitivanja mozga kao centruma svih duševnih osobina i sposobnosti pokazala su da je mozak žene u apsolutnoj vrednosti za 130 gr. lakši od mozga muškaraca ali relativno prema visini i težini ženskoga tijela ta razlika u težini ne postoji. Međutim, anatomska i fiziološka razlika među spolovima rezultira i sa nekim razlikama u duševnim osebinama. No te razlike nisu takove naravi da bi se moglo govoriti o nečijoj superiornosti respective inferiornosti nego je razlika samo u tome, u **kojemu stepenu su razvijene neka duševna svojstva kod muškarca, a kojem kod žene.**

Odgovor na to pitanje može dati samo psihologija, nauka o duševnom životu čovjeka uopće. Do rezultata došlo se ili tako zvanim psihološkim ispitivanjima, koja su vršena neposredno u psihološkim laboratorijima, ili pomoću ankete u kojoj su sudjelovale osobe koje dolaze u najbliži dodir sa ljudima kao učitelji, odgojitelji, liječnici i t. d. Oni prema svojim opažanjima odgovaraju na postavljena pitanja i na taj način moguće je vršiti ispitivanje u masama.

Amerikanska psihološkinja Helene Thompson (Chicago) ispitala je neposredno 25 studenata i 25 studentica i došla je do slijedećih zaključaka: muškarac je motorno jači i prema tome ustrajniji u radu, dočim je žena motorno slabija, brže reagira ali se brže i umara. Muškarac je osjetljiviji za razliku u svijetlosti, dočim žena za razliku u bojama. Nadalje žena je osjetljivija na dodir, bol, okus i njuh, ona bolje pamti dok muškarac bolje rasuduje. Kod žene prevladuju vjerska čustva, kod muškarca socijalno čustvo. U pogledu jačine intelekta nema razlike.

га као најбескомпромиснијег пацифисту што је икад постојао; читаво његово дело упућено је, поглавито, томе, да отргне људе из ограђеног земаљског простора осветољубивости и одмазда, тиме што ће их, упитомљавањем њихових душа, начинити милостивима и кроткима. Христос самога себе назива мироносцем, надмоћним свим злим сејачима забуна у свету: „Ово вам казах, да у мени мир имате. У свијету ћете имати невољу; али, не бојте се, јер ја надвладах свијет" (*Јев. по Јовану,* гл. 16, 33). Врховно биће хришћанства зове се Бог мира, а јеванђеље хришћанства обележено је изрично као јеванђеље мира. Тек постигнућем помирења са свима, човек ће и себе и друге повести сунчанијим путањама. Без мира са свим ближњима, нико неће видети Бога (*Посл. Римљ.* 12, 18; *Посл. Јевр.* 12, 14). У *Јев. по Матеју,* гл. 5, 9, стоји: „Благо онима који мир граде, јер ће се синови Божији назвати". Тежиште Христове делатности на овој земљи и сврха његове смрти јесте да залечи мржњу, да изгради раздоре, да очудотвори крвнике у пријатеље; једном речи, да измири људе и народе. Зато нико од оних што шире око себе атмосферу земаљских изукрштаних и гнусних разрачунавања, није преображен Христом. Јер у *Посланици Ефесцима,* гл. 2, 13-17, читамо следеће речи, које апсолутно јасно, разговетно и непобитно показују да се Христос никаквим теолошким мајсторијама кривога доказивања не може довести у везу ни са каквим санкционисањем ратова, нити са ма којом другом врстом светских сударања:

„А сад у Христу Исусу, ви који сте негда били далеко, близу постадосте крвљу Христовом.

Јер је он мир наш, који обоје саста ви у једно, и развали плот који је раставио непријатељство, тијелом својијем,

Закон заповијести наукама укинувши; да од обога начини собом једнога новог човека, чинећи мир;

И да помири с Богом обоје у једном тијелу крстом, убивши непријатељство на њему.

И дошавши проповједи у јеванђељу мир вама даљнима и онима који су близу".

— Наставиће се. —

Holandski naučenjak Heymans ispitao je metodom ankete među nastavnicima, uzgojiteljima i liječicima 4777 muškaraca i 2317 žena. Prema tim odgovorima autor je zaključio da je žena više emocionalna, čustva su joj intenzivnija, raspoloženje promenljivo, strašljivija je i sugerabilnija (predavač se s tim ne slaže i veli da to ovisi o načinu kako se sugestija izvršuje) dalje žena brže stvara predodžbe, pokazuje sposobnosti za imitaciju, nije produktivna, ima veću oštroumnost ali je manje razumna, mišljenje joj je intuitivno, impulzivnija je i sklona na fanatizam i pretjerivanje, više je milosrdna ali i više okrutna (jer je sklona na preterivanje), veća joj je taština nego u muškarca, zatim veća iskrenost ali samo prema sebi, veće poštenje i pouzdanija je, altruistična je, ručna veština joj je razvijena i ima bolji osjećaj dužnosti. Intelektualno žena zaostaje za muškarcem ali je moralnija. Samo je $^1/_5$ zločina počinjena od žena, ali predavač tumači tu pojavu sa manjom fizičkom snagom i sa ženskom strašljivosti.

Njemački psiholog Stern (Hamburg) bavio se poglavito ispitivanjem ženske inteligencije. On je došao do zaključka da je žena manje sklona na spontani intelektualni rad pretežno je receptivna i radi toga bolje može da uči nego muškarac.

Liepman (Berlin) slaže se potpuno sa Sternom da žena nije intelektualna kao muškarac, njihova inteligencija je različite vrste.

Engleski filozof J. S. Mill misli da je različitosti duševnih osebina uzrok različit odgoj, dok medutim Heymans tvrdi da su neke osebine ovisne o spolu.

Prof. Bujas vršio je takoder sam psihološka ispitivanja i našao je da muškarac ima širi duševni pogled, on je apstraktniji dočim žena pokazuje više smisla za detalje, konstruktivnija je. Dok se muškarac zagrijava za ideju, žena za nosioca ideje. Muškarac ima ambiciju da ga drže čovjekom mozga zato sakriva nježnost i čustva, žena naprotiv diči se svojim čustvima n. pr. ljubavi, jer to je njezin život. Žena sliči djetetu n najljepšem smislu riječi.

Pitanje se i samo nameće: koje praktiče konzekvencije mogu se povući iz ovih spoznaja o ženskim duševnim osebinama? Predavač je već u početku naglasio da različite osebine muškarca i žene ne smiju biti razlogom da se žena smatra duševno inferiorna, ona je samo drukčija. Muškarac i žena tek zajedno predstavljaju jedinstvenu celinu — čoveka — oni, razvijajući svaka svoja specijalna svojstva mogu se samo dopunjavati. Pojava žena u raznim zvanjima sve više izaziva potrebu da se znanstveno ispita, koja su zvanja najpodesnija za ženu s obzirom na njene duševne osobine. Predavač misli da bi to znanstveno ispitivanje ženske sposobnosti za pojedina zvanja trebalo da bude jedan od glavnih zadataka feminističkog pokreta. Dodaje, da iako postoje iznimke od ovih naučnih tvrdnja, ipak se mora priznati da nisu sva zvanja za žene i slaže se sa Heymansom da različitost spolova rezultira i različitim duševnim svojstvima. Predavač je protivan opštem jednakom pravu glasa, ali misli da žena ne smije biti prikraćena u svojim pravima samo zato što je žena.

Iako mislimo da će i sama nauka morati još korigirati napred iznesene tvrdnje o ženskim duševnim osobinama i da će prema tome možda broj tako zvanih »iznimaka« biti sve veći od »prosečnog« broja, ipak možemo pozdraviti svako nastojanje da se dođe do prave spoznaje o ženskim psihičkim osebinama. Feminizam je došao do spoznaje o fiziološkoj a prema tome i nekoj psihičkoj razlici među spolovoma, on je odbacio pogrešne zahtjeve prvih pionira borbe za »jednakost«. Današnji feminizam tražira svoje zahtjeve baš na toj različitosti i time opravdava sudjelovanje žena u svim granama javnoga života. Ako i sam predavač priznaje da tek muškarac i žena zajedno pretstavljaju potpunog čovjeka, nije li onda potrebno da u svakom zvanju dolaze do izražaja osobine i sposobnosti „potpunog čovjeka". Bilo bi interesantno čuti koja su to zvanja gdje su dovoljne osobine samo jedne polovine ljudskoga bića.

Feminizam ima čvrstu podlogu u potrebi današnjeg društva za višim i boljim životom u kojemu i žena mora uzeti učešća. Njemu ostaje da reši još neke probleme koji su opće socijalne naravi, problemi današnjeg ljudskog društva i njegove strukture. Svaka akcija, koja bi doprinjela rješenju tih problema, naići će uvijek na najveći interes i pažnju u feminističkim krugovima.

Zagreb **A. M. I.**

Papa i emancipacija žena

Papa i emancapacija žena. — U broju od 15 januara našega lista objavila sam članak sa natpisom »Papa protivu emancipacije žena« (štamparskom pogreškom izostao je moj potpis). Obzirom na taj članak poslala je gospoda *Ani Hristićeva iz Londona* odgovor, kojeg naravno drage volje objavljujemo. Ja lično ne mogu se složiti sa svim, što tvrdi gospoda Hristić, jer u katolicizmu suviše odudara praksa od teorije, i veoma je mali broj onakvih katolika, kao što je naša draga i uvažena gospoda Ani Hristić. — *Stebi Alojzija.*

Odgovor gospode **Hristićeve** je sledeći:

Povodom beleške u broju od 15. januara 1931., o Papinoj Enciklici o braku, dozvolite da Vam obratim pažnju na činjenicu da su mnoge novine donele nakaradene izvode iz ovog važnog dokumenta. (Nas, stare šifražetkinje, koje se godinama borimo protiv nepravednih tendencija svetske štampe kada su u pitanju interesi žena, ovo ne iznenaduje).

Značajno je da su u većini slučajeva takvi izveštaji potpuno izostavili reči Pija XI o jednakim pravima i dužnostima muža i žene u braku. Ma da je čovek glava porodice, ovo, prema Papi, ne znači da je ženi oduzeta sloboda koja joj pripada kao ljudskom biću, kao supruzi, kao materi, i kao drugu. Dalje, veli Sveti Otac, da žena »nije dužna poslušati svaki muževljev zahtev ako ovaj nije u skladu sa zdravim razumom ili sa njenim dostojanstvom supruge. Najzad, priznanje mužu kao glavi u porodici nikako ne znači da se žena stavlja u isti red sa onima koje drženj zakon smatra za mokoletne i kojima nije uobičajeno pripustiti vršenje svojih prava zbog nezrelog razuma ili zbog nepoznavanje prilika. Potčinjenost žene mužu, (dodaje Papa) razlikuje se u stepenu i u načinu prema raznim okolnostima, prema mestu i vremenu. U stvari, ako muž zanemari svoju dužnost pada na ženu da zauzme njegovo mesto i da upravlja porodicom.«

Beleška **Ženskog Pokreta** osvrćući se na jedan novinarski izvod iz ove Enciklike prema kome Papa osuduje emancipaciju žena, stavlja pitanje katoličkim ženama koje vrše javne poziive, kao članovi političkih partija i t. d. o svom budućem držanju. No, u celoj ovoj Enciklici nema govora o političkom delovanju čoveka ili žene, nego Papa osuduje onu takozvanu emancipaciju koju propovedaju lažni učitelji i prema kojoj bi se supruga i mati odrekla svojih najsvetijih dužnosti u ime slobode. Lažnu emancipaciju za ljude kao i za žene osuduje Pije XI u istoj Enciklici kada žigoše one iste lažne učitelje koji, u ime moderne duhovne emancipacije hoće da razore hrišćanska načela o braku i o moralu i opšte. Posledice ove lažne emancipacije o kojoj govori Papa, vidimo svi, bacimo li oko na sovjetsku Rusiju gde boljševici pokušavaju uništiti svaki društveni i porodični moral takozvanom »emancipacijom«.

Daleko od toga da Sveti Otac osuduje pravu emancipaciju žene, on se naročito osvrće na današnje prilike, i u jednom delu ove Enciklike upozoruje državne vlasti da im je dužnost prilagoditi građanska prava prema ženinim današnjim potrebama i prilikama.

Ne samo u ovoj Enciklici, nego i u ranijim svojim spisima, delima, i rečima, Pije XI vazda se je pokazao zaštitnikom i prijateljem žene i njenih prava. U pokret koji je poznat pod imenom **Katolička Akcija**, za saradnju laikata za episkopatom i klerom radi obnove verskog života pomoću organizacija i hrišćanske prosvete, pozvao je žene da učestvuju **isto kao i ljudi.** Pije XI sa zadovoljstvom prati uspehe žena, u kulturnom i znanstvenom polju i vidi u svakom napretku mogućnost da se hrišćanski ideali šire i da se oda slava Bogu. Tako je pre mesec dana poslao svoj naročiti blagoslov jednoj mladoj Engleskinji, Miss Reynolds, koja se sprema da avionom preleti odavde do Južne Afrike. Papa je bio osobito zadovoljan što se baš jedna katolikinja latila tog preduzeća koje ima služiti daljem razvitku avijacije.

Isključeno je da bi Papa zahtevao od žena koje su u parlamentima raznih zemalja da napuste svoj rad. One dapače u njemu nalaze ne samo potporu nego i inspiraciju. Treba imati na umu i to, da ne samo ovaj Papa, koji je, u najlepšem smislu naziva, moderni hrišćanski duh, nego Katolička Crkva u opšte vazda je na obrani žene i njenih prava. Katolički samostani žena su među najsjajnijim dokazima koliko Crkva odobrava i potpomaže samostalnost žene i **njeno pravo slobodnog izbora za poziv u životu.** Ovu bogodanu slobodu ženinu je Luther hteo skratiti kada je propovedao rasturanje ženskih manastira ger je je žena stvorena isključivo za brak.

Poneki muškarci, katolici doduše, ali slabo upućeni u nauci svoje Crkve, arogirajo sebi pravo da govore u ime katolicizma kada tvrde da žena treba da stoji u podredenom položaju prema čoveku. Ovo Crkva nije nikada učila, niti bi mogla učiti, pošto nas ona uči Hristovoj Nauci, bez obzira na predrasude ili želje pojedinih.

Posle svetskoga rata, kada su u mnogim zemljama žene dobile pravo glasa a u drugim zemljama pojavio se jak pokret za žensko pravo glasa, imala je dole potpisana čast biti primljena u privatnoj audijenciji kod Pape Benedikta XV. Na molbu za blagoslov katoličkim ženama koje se bore za ovo pravo ne samo da je pokojni Papa pristao poslati blagoslov, nego je doslovno na francuskom jeziku izgovorio ove reči: »Nous voudrions voir des femmes électrices partout«. Današnji Papa Pije XI daje katoličkim ženama ista uputstva.

Рад Женских Покрета

Скупштина Женског покрета у Белом Манастиру

После прекида од две године Женски Покрет у Белом Манастиру поново је одпочео рад.

Скупштина која је у главном имала задатак да организује управу и обнови рад, одржана је 1 марта т. г. Скупштини је присуствовао велики број жена из Белог Манастира и околних места. Кратким поздравним говором скупштину је отворила г-ђа Бранка Рутка досадашња претседница и оснивачица Женског Покрета у Белом Манастиру. Пошто је секретар г-ђа Ајановић прочитала извештај о раду и благајнике поднео извештај о стању благајне, стара управа поднела је оставку. Нарочити кандидационни одбор, састављен на скупштини, саставио је листу кандидата за нову управу, у коју су ушле већина чланица старе управе. Сви кандидати примљени су на скупштини аклакацијом. За претседницу изабрана је једногласно досадашња вредна и предузимљива претседница г-ђа Бранка Рутка, која је заблагодарила присутнима на указаном поверењу и у кратким потезима изнела план за будући рад. Према томе плану, нарочита пажња обратиће се отварању домаћичких течајева у Белом Манастиру и околини. Поред ових течајева одржавали би се и течајеви из ћилимарства како би се кроз ове крајеве одомаћили лепи национални мотиви при изради ћилимова.

Од стране београдског Женског покрета присуствовале су скупштини делегати г-ђе: Зора Ковачевић и Олга Јосиповић.

Г-ђа Ковачевић поздравила је скупштину и одржала предавање о Раду на просвећивању жене на селу. Предавање је било пропраћено врло великим и живим интересовањем свих присутних.

Пошто је утврђен дан за састанак новоизабране управе, скупштина је закључила рад.

Лечење алкохоличара и пијанства

У нашој земљи стотине хиљада породица страдају услед пића и опијања једног или више чланова породице. Најтежи случајеви где је глава породице или мати одана пићу. У таквим домовима стално су свађе, туче, а имање се растура, док цела породица не дође до просјачког штапа.

Пијанство — алкохолизам је тешка болест и као свака друга болест долази од трованја, у овом случају од трованја пићима која садрже алкохол, ма у којој то јачини и количини било.

Многе породице у очајању траже лека својима који су се пропили, на све стране, па чак и код врачара. Поручују и плаћају велике новце за разне „сигурне лекове" од пијанства, од којих имају користи само њихови продавци, јер се лек који не вреди ни неколико динара, продаје за две до три стотине динара.

Много се мање оси страдалници обраћају лекарима, а најмање друштвима противу алкохола.

Велика Ложа Гут-темплерског реда Трезвеност у Београду, као и свеђене ложе у Југославији, по својим правилима имају за задатак поред ширења трезвености у народу да раде и на лечењу и спасавању алкохоличара, било да се сам алкохолни болесник непосредно обрати и тражи своје спасење, или кад се његова породица обрати за помоћ за лечење. За лечење има више начина, а сваки посебан случај захтева нарочито лечење. Лечење — видање — мора се вршити по строго научним методама и од стране наших искусних друштвених лекара и чланова трезвености. За сваки случај треба се обратити писмом Великој југословенској В. ложи трезвености, Београд, Брјанова 3. Тел. 797, од које ће се добити сва упутства и савети за лечење и спасавање. У писму приложити десет динара за покриће поштарине, административних трошкова и штампаних ствари.

Умољавају се све добротворне организације као и појединци који би били вољни да В. Ложу у овом послу помогну, било прилогом или саградњом, да се јаве на горњу адресу.

Književnost

Dr. Melita Pivec-Stelè: La vie économique des Provinces ilyriennes 1809—1813 (LXX 359 strana, 3 karte. Izdavač Institut d'Etudes slaves, Paris, 1930 Edition Bossard). Ovu opširnu historijsko-ekonomsku studiju napisala je gospodica Dr. Pivec-Stelè, asistent na licealnoj biblioteci u Ljubljani i uporabili u njoj mnogo arhivskog materijala, koji je bio do sada nepoznat. Pisac prikaza ovoga naučnoga dela u ljubljanskom »Slovenc« kaže, da rad gospode Dr. Pivec-Stelè ima sve odlike pravog naučnog rada.

Dr. Alma Sodnik: Franc Webers System der Aesthetik. (Sonderabdruck aus dem »Arhiv für systematische Philosophie u. Soziologie«). Asistent na filozofskom fakultetu univerziteta u Ljubljani, gospoda Dr. Alma Sondik je u pomenutom delu dala sistematski pregled sistema estetike profesora ljubljanskog univerziteta Dr-a Er. Vebra.

Белешке

ИСПРАВКА. — У прошлом броју нашега листа објављен је *Циклус педагошких конференција* Удружења наставница. У посљедњем прелому листа изостао је случајно један наслов и једно име. Требало је да буде објављено:

Г-ђа *Милева Петровић,* професор Женске учитељске школе, — *О приредбама у школи.*

Г-ђа *Дара Мародић,* професор Друге женске гимназије, — *О високим школама у Данској.*

Из уредништва. „Моје писмо" — не можемо објавити пошто је чланак без потписа.

ŠTAMPARIJA ŽIVKA MADŽAREVIĆA (PREĐE „TUCOVIĆ"), — BEOGRAD, — CARA NIKOLE II 3. — TELEFON 11 42.